

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Sžk/9/2018
Identifikačné číslo spisu: 6017200031
Dátum vydania rozhodnutia: 11.09.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Zemková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:6017200031.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: U., právne zastúpený: JUDr. Jozef Sabo, advokát so sídlom advokátskej kancelárie Obchodná 187/6, Sečovce, proti žalovanému: Ústav na výkon trestu odňatia slobody Banská Bystrica - Kráľová so sídlom Sládkovičova 80, Banská Bystrica, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí žalovaného zo dňa 08.12.2016, 14.12.2016, 09.12.2016 a 10.12.2016, konajúc o kasačnej sťažnosti žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 24S/9/2017-44 zo dňa 14. novembra 2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť proti právoplatnému uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 24S/9/2017-44 zo dňa 14. novembra 2017 z a m i e t a.

Žalobcovi právo na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

1.

1.1 Napadnutým uznesením Krajský súd v Banskej Bystrici podľa § 18 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zastavil konanie a vec postúpil Krajskej prokuratúre v Banskej Bystrici. Žalobcovi náhradu trov konania nepriznal.

1.2 Krajský súd sa v napadnutom uznesení zaoberal otázkou postavenia žalovaného. Konštatoval, že zákon č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže (ďalej len „zákon o ZVJS“) upravuje postavenie žalovaného ako ozbrojeného zboru vykonávajúceho pôsobnosť vypočítanú v ustanovení § 4 písm. a/ až t/ zákona o ZVJS. Žalovaný plní predovšetkým funkcie na úseku výkonu trestu odňatia slobody a výkonu väzby. Zákon o ZVJS neobsahuje ustanovenie, ktoré by upravovalo pre žalovaného úlohy na úseku štátnej správy. Osobitné predpisy upravujú postavenie ZVJS, ktorého je žalovaný súčasťou, ako orgánu štátnej správy. ZVJS, ako aj žalovaný, je primárne ozbrojeným zborom vykonávajúcim predovšetkým úlohy na úseku výkonu trestu odňatia slobody. Postavenie ZVJS, ako aj žalovaného, ako orgánu štátnej správy upravujú len osobitné zákony na základe normy upravenej v ustanovení § 4 písm. t/ zákona o ZVJS. Zaradením tejto odkazovacej právnej normy na záver

ustanovenia § 4 zákona o ZVJS je nepochybne vyjadrená prioritná činnosť ZVJS, ako aj žalovaného, ako ozbrojeného zboru pri výkone činností vypočítaných v ustanovení § 4 písm. a/ až s/ zákona o ZVJS, a až druhotne ako orgánu štátnej správy podľa ustanovenia § 4 písm. t/ zákona o ZVJS v spojení s osobitnými predpismi. Žalovaný pri rozhodovaní o žiadosti žalobcu ohľadom rozsahu telefonovania, povolení návštevy, pozeraní televízie vykonával činnosť podľa § 4 písm. a/, c/ a e/ zákona o ZVJS, teda nemal postavenie orgánu verejnej správy a neuplatňoval pri tomto úkone právomoc v oblasti verejnej správy. Žalovaný pri vydaní rozhodnutí vykonával pôsobnosť podľa § 4 písm. a/ až s/ zákona o ZVJS, a teda nemal postavenie orgánu verejnej správy a neuplatňoval pri tomto úkone pôsobnosť v oblasti verejnej správy. Preto napadnuté rozhodnutia žalovaného nemôžu byť predmetom súdneho prieskumu v rámci správneho súdnictva.

1.3 Napadnuté rozhodnutia žalovaného boli výsledkom rozhodovacieho procesu v rámci pôsobnosti žalovaného podľa § 4 zákona o ZVJS v spojení s Vyhláškou Ministerstva spravodlivosti SR č. 368/2008 Z. z., ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody (ďalej len „Poriadok“) na úseku verejného práva trestnoprávneho charakteru, v ktorom žalovaný mal postavenie ozbrojeného zboru, a nie správneho orgánu v oblasti verejnej správy. Konanie a rozhodovanie žalovaného ako ozbrojeného zboru (nie ako orgánu verejnej správy) jednoznačne vyplýva aj z ustanovenia § 6 ods. 1 a 2 zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o VTOS“).

1.4 Dodržiavanie zákona, ochrana pred nezákonnými zásahmi do práv osôb umiestnených vo výkone trestu odňatia slobody (aj žalobcu), ako aj dozor nad zachovávaním zákonnosti v miestach, kde je držaný žalobca ako osoba pozbavená osobnej slobody, je zákonom zverené do pôsobnosti prokuratúry podľa § 4 ods. 1 písm. b/ v spojení s § 18 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre (ďalej len „zákon o prokuratúre“).

1.5 Krajský súd konštatoval, že napadnuté rozhodnutia žalovaného sú výsledkom rozhodovacej činnosti podľa zákona o VTOS na úseku trestného práva, a nie záverom rozhodovacej činnosti v rámci výkonu verejnej správy. Napadnuté rozhodnutia žalovaného boli vydané vo vykonávacom konaní, ako poslednom štádiu trestného konania, podľa zákona o VTOS ako osobitného vykonávacieho predpisu k Trestnému poriadku. Pri zabezpečovaní výkonu trestu odňatia slobody ZVJS, ako aj žalovaný, nemajú postavenie orgánu verejnej správy. Krajský súd poukázal na uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 226/2017 zo dňa 03.05.2017, sp. zn. III. ÚS 715/2016 zo dňa 18.10.2016 a sp. zn. I. ÚS 278/2017 zo dňa 24.05.2017.

1.6 Právomoc správneho súdu nie je daná ani rozhodnutiami Európskeho súdu pre ľudské práva, či aplikáciou európskeho a medzinárodného práva, ako tvrdí žalobca. Právomoc prokuratúry vykonávať dozor nad dodržiavaním zákonnosti v zariadení žalovaného je daná predovšetkým zákonnou úpravou § 18 a § 31 ods. 1 zákona o prokuratúre a § 96 zákona o VTOS, pričom prokurátor pri vykonávaní dozoru dozerá na to, aby sa vo výkone trestu rešpektovala ľudská dôstojnosť a dodržiaval Európsky dohovor na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania. Vychádzajúc z uvedeného dospel krajský súd k záveru, že žalobca môže svoje žiadosti predložiť príslušnému prokurátorovi podľa zákona o prokuratúre. Z rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva nevyplývalo, že by musela byť vo veci ochrany práv odsúdeného poskytnutá ochrana výlučne v rámci správneho súdnictva a prostriedkami správneho súdnictva.

1.7 Rozhodovacia prax českých správnych súdov, ktorou žalobca odôvodňuje právomoc správneho súdu konať a rozhodovať v tejto veci, vychádza z inej zákonnej úpravy postavenia ústavov na výkon trestu odňatia slobody v Českej republike. Ustanovenie § 1 ods. 3 zákona č. 555/1992 Sb. o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky výslovne určuje, že vězeňská služba je správnym orgánom. Keďže ústavy na výkon trestu v Českej republike majú postavenie správneho orgánu a rozhodovacia činnosť správnych súdov vychádza priamo zo znenia zákona, v zásade je daná aj preskúmateľnosť rozhodnutí tohto orgánu v rámci správneho súdnictva.

1.8 Krajský súd dospel k záveru, že pokiaľ žalobca napadol rozhodnutia žalovaného, ktorý nerozhodoval ako správny orgán na úseku verejného práva správneho, ale ako ozbrojený zbor na úseku verejného práva trestného, takéto rozhodnutia žalovaného nie je možné preskúmať správnym súdom v správnom súdnictve pre nedostatok právomoci správneho súdu podľa § 2, 4 a 6 SSP.

2.

2.1 Včas podanou kasačnou sťažnosťou sa žalobca domáhal, aby kasačný súd napadnuté uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

2.2 Žalobca v kasačnej sťažnosti poukázal na ustálenú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a taktiež Ústavného súdu Slovenskej republiky.

2.3 ESLP si je dobre vedomý toho, že je nevyhnutné, aby si štáty zachovali širokú mieru voľnej úvahy, pokiaľ ide o prostriedky zabezpečenia bezpečnosti a poriadku v náročnom kontexte väzenia. Opätovne však pripomína, že „spravodlivosť sa nemôže zastaviť na väzenskej bráne a neexistuje (...) žiadny dôvod na zbavenie väzňov ochrany podľa článku 6 Dohovoru“. (Ezech a Connors proti Spojenému kráľovstvu, č. 39665/98 a 40086/98. § 83, ECHR 2003 X).

2.4 Každé obmedzenie týkajúce sa individuálnych občianskych práv musí byť napadnuteľné v súdnom konaní vzhľadom na povahu obmedzení a ich možné dôsledky. Týmto spôsobom je možné dosiahnuť spravodlivú rovnováhu medzi obmedzeniami väzenského prostredia, ktorým čelí štát na jednej strane, a ochranou práv väzňov na druhej strane (rozsudok Veľkej komory vo veci Enea proti Taliansku zo dňa 17.09.2009).

2.5 Existencia súdneho konania na napadnutie aktov, ktoré majú významný vplyv na občianske práva zadržovaných osôb, je nevyhnutná na dosiahnutie spravodlivej rovnováhy medzi zohľadnením obmedzení väzenského prostredia a ochranou práv zadržanej osoby. Účinnosť práva na prístup k súdu vyžaduje, aby mal jednotlivec jasnú a praktickú možnosť napadnúť akt, ktorý predstavuje zásah do jeho práv (rozsudok ESLP vo veci Stegarescu a Bahrin proti Portugalsku zo dňa 06.04.2010).

2.6 Ustanovenia Dohovoru, ktorý ESLP kvalifikoval ako „ústavný inštrument európskeho verejného poriadku“ (rozsudok Loizidou zo dňa 23.03.1995) ustupujú pred vnútroštátnou normou, keď tá poskytuje viac ochrany, ale v opačnom prípade kompenzujú jej nepresnosti, medzery alebo nedostatky. Ústavný súd od začiatku svojej činnosti v súlade s princípom pactasuntservanda konštantne judikuje, že základné práva a slobody podľa Ústavy je potrebné vykladať a uplatňovať v zmysle ducha medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách (PL. ÚS 5/93, PL. ÚS 15/98, PL. ÚS 17/00, I. ÚS 5/02). Základné právo na súdnu ochranu je v demokratickej spoločnosti do tej miery favorizované, že pri jeho uplatňovaní neprichádza do úvahy zo strany súdov ani jeho zužujúci výklad, ani také formálne interpretačné postupy, následkom ktorých by mohlo byť jeho neodôvodnené (svojoľné) obmedzenie, či dokonca jeho popretie (IV. ÚS 403/2010).

2.7 K definícii pojmu orgán verejnej správy a k právomoci správnych súdov žalobca poukázal na čl. 142 ods. 1 a čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a uviedol, že pri subsumácii štátneho subjektu pod kategóriu orgánov štátnej správy možno uvažovať o použití vyraďovacej metódy, ktorou sa orgánom štátnej správy stane každý štátny subjekt, ktorý nepatrí k súdnej moci ani k zákonodarnej moci. Výmedzenie pojmu orgán verejnej moci urobil už Ústavný súd ČSFR, ktorý verejnú moc definoval predovšetkým ako takú moc, ktorá autoritatívne rozhoduje o právach a povinnostiach subjektov, či už priamo alebo sprostredkované. Subjekt, o ktorého právach alebo povinnostiach rozhoduje orgán verejnej moci, nie je s ním v rovnoprávnom postavení, a obsah rozhodnutia tohto orgánu nezávisí od vôle subjektu. Verejnú moc vykonáva štát predovšetkým prostredníctvom orgánov moci zákonodarnej, výkonnej a súdnej, avšak za určitých podmienok ju môže vykonávať i prostredníctvom ďalších subjektov. Kritériom pre určenie, či aj iný subjekt koná ako orgán verejnej moci je skutočnosť či

konkrétny subjekt rozhoduje o právach a povinnostiach iných osôb a tieto rozhodnutia sú štátnou mocou vynútiteľné alebo či môže štát do týchto práv a povinností zasahovať (I. ÚS 191/92).

2.8 Ústavy, resp. príslušné osoby v služobnom pomere k ZVJS, rozhodujú autoritatívnym spôsobom o rozsahu a obsahu subjektívnych práv alebo povinností odsúdených. Takáto kompetencia im výslovne vyplýva zo zákona a výsledkom tejto činnosti je rozhodnutie v konkrétnej veci smerujúce voči konkrétnemu odsúdenému. Ide tak o individuálne správne akty vydané v oblasti verejnej správy a nesporne vo verejnom záujme. Naviac, ZVJS nekoná v súvislosti s výkonom práv a povinností odsúdených vo výkone trestu ako orgán činný v trestnom konaní (§ 10 ods. 1 Trestného poriadku a contrario). Napokon, aj vláda Slovenskej republiky považuje postup ústavov vo vzťahu k väzňom za konanie v oblasti verejnej správy (viď Odpoveď vlády Slovenskej republiky na Správu CPT [CPT /Inf (2014) 07] k bodu č. 110). Na právomoc správnych súdov v otázkach väznenstva poukazovala vláda Slovenskej republiky aj pred súdom v postavení vedľajšieho účastníka konania.

2.9 V predmetnej veci podľa žalobcu nebolo sporné, že žalované rozhodnutia sa dotýkajú občianskych práv a záväzkov sťažovateľa na účely čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“). Pokiaľ krajský súd dospel k záveru o nedostatku právomoci na prejednanie veci (čo je v súlade s arbitrárnou judikatúrou Ústavného súdu, ktorá je v rozpore s právnymi názormi vlády Slovenskej republiky a judikatúrou ESLP), bol podľa žalobcu povinný vec postúpiť civilnému súdu, keďže sťažovateľove právo na prístup k súdu je vzhľadom na dotknutie jeho právnej sféry žalovanými rozhodnutiami nespochybniteľné a neodňateľné.

2.10 Krajský súd nebol podľa žalobcu oprávnený fakticky odňať sťažovateľovi právo na prístup k súdu. Vzhľadom na uvedené zastával žalobca názor, že správny súd bol príslušný na prejednanie veci, a ak aj nie, sťažovateľove právo na prístup k súdu (dané práve dotknutím jeho právnej sféry) bolo nesporné, a teda krajský súd nemal konanie zastaviť a vec postúpiť krajskej prokuratúre ako nesúdnemu orgánu, ale mal vec postúpiť civilnému súdu, pretože len tak možno zachovať žalobcom uplatnené právo na prístup k súdu v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru s účinkami podanej žaloby. Napokon niekedy je obtiažne rozlíšiť či vec patrí do civilného súdnictva alebo správneho súdnictva. Zastavením konania preto došlo k porušeniu žalobcovho práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, a to v samotnej jeho podstate, v práve na prístup k súdu.

3.

3.1 K podanej kasačnej sťažnosti sa vyjadril žalovaný, ktorý navrhol, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol, keďže nebol splnený ani jeden zo zákonných dôvodov na jej podanie.

3.2 Žalovaný vo vyjadrení uviedol, že žalobca neuviedol žiadne relevantné skutočnosti, ktoré by odôvodňovali podanie kasačnej sťažnosti a taktiež nepredložil súdu žiadne dôkazy na preukázanie dôvodov jej podania. Žalovaný sa plne stotožnil s napadnutým uznesením krajského súdu.

4.

4.1 Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnuté uznesenie ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v medziach dôvodov podanej kasačnej sťažnosti (§ 440 SSP), kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk. (§ 137 ods. 2 a 3 SSP).

4.2 Podľa § 2 ods. 1 a 2 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. Každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené

záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

4.3 Podľa § 454 SSP, na rozhodnutie kasačného súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

4.4 Z predloženého súdneho spisu najvyšší súd zistil nasledovný skutkový stav:

Žalobca vykonáva trest odňatia slobody v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Banská Bystrica - Kráľová odo dňa 01.12.2016. Žalobca žiadal o umožnenie telefonovania v rozsahu najmenej desaťkrát mesačne v trvaní 25 minút. Žalovaný o jeho žiadosti rozhodol tak, že mu povolil telefonovať šesťkrát mesačne v trvaní 25 minút. Rozhodnutie bolo žalobcovi iba oznámené pedagógom ústavu, nebolo odôvodnené a nebolo mu doručené. Žiadosťou zo dňa 11.12.2016 sa žalobca domáhal povolenia kontaktnej návštevy pre blízkeho rodinného priateľa. Návšteva mu povolená nebola, rozhodnutie mu doručené nebolo. Ďalšou žiadosťou sa žalobca domáhal sledovať športový program dňa 10.12.2016 v čase po 20:30 hod. Žiadosť bola zamietnutá. Žiadosťou zo dňa 11.12.2016 sa žalobca domáhal sledovania televízie v neobmedzenom rozsahu a voľby z vybraných (dostupných) televíznych programov. Žalovaný ani tejto žiadosti žalobcu nevyhovel. Podanou žalobou sa žalobca domáhal zrušenia uvedených rozhodnutí žalovaného.

5.

5.1 Podľa § 2 ods. 1 a 2 SSP v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. Každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

5.2 Podľa § 4 písm. a/, b/, c/, d/ a e/ SSP orgánmi verejnej správy sa na účely tohto zákona rozumejú orgány štátnej správy; orgány územnej samosprávy, ktorými sú obce, mestá, a v hlavnom meste Slovenskej republiky Bratislave a v meste Košice mestské časti a samosprávne kraje; orgány záujmovej samosprávy, ktorým osobitný predpis zveril rozhodovanie o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy; právnické osoby a fyzické osoby, ktorým osobitný predpis zveril rozhodovanie o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy; štátne orgány, iné orgány alebo subjekty, ktorým osobitný predpis zveril rozhodovanie o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy.

5.3 Podľa § 6 ods. 1 SSP správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

5.4 Podľa § 7 SSP, správne súdy nepreskúmajú

a) právoplatné rozhodnutia orgánov verejnej správy a opatrenia orgánov verejnej správy, ak účastník konania pred ich právoplatnosťou nevyčerpal všetky riadne opravné prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis; povinnosť vyčerpať všetky riadne opravné prostriedky sa nevzťahuje na prokurátora a zainteresovanú verejnosť, ak táto nebola na podanie riadneho opravného prostriedku oprávnená,

b) správne akty orgánov verejnej správy, ktoré nemajú povahu rozhodnutia o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzickej osoby a právnickej osoby, najmä rozhodnutia a

opatrenia organizačnej povahy a rozhodnutia a opatrenia upravujúce vnútorné pomery orgánu, ktorý ich vydal, ak tento zákon neustanovuje inak,

c) všeobecne záväzné právne predpisy, ak tento zákon neustanovuje inak,

d) súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, v ktorých je daná právomoc súdu v civilnom procese,

e) rozhodnutia orgánov verejnej správy a opatrenia orgánov verejnej správy predbežnej, procesnej alebo poriadkovej povahy, ak nemohli mať za následok ujmu na subjektívnych právach účastníka konania,

f) rozhodnutia orgánov verejnej správy a opatrenia orgánov verejnej správy, ktorých vydanie závisí výlučne od posúdenia zdravotného stavu osôb alebo technického stavu vecí, ak neznamenajú právnu prekážku výkonu povolania, zamestnania, podnikateľskej alebo inej hospodárskej činnosti; to neplatí na rozhodnutia a opatrenia v sociálnych veciach,

g) rozhodnutia orgánov verejnej správy a opatrenia orgánov verejnej správy o nepriznaní alebo odňatí odbornej spôsobilosti fyzickej osobe a právnickej osobe, ak neznamenajú právnu prekážku výkonu povolania alebo zamestnania,

h) rozhodnutia, opatrenia, rozkazy, nariadenia, príkazy a pokyny, personálne rozkazy a disciplinárne rozkazy orgánov verejnej správy, ktorých preskúmanie vylučuje osobitný predpis.

5.5 Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len "Ústava SR") Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

5.6 Podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy SR každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

5.7 Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

5.8 Podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy SR kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

5.9 Podľa čl. 13 ods. 2 Ústavy SR medze základných práv a slobôd možno upraviť za podmienok ustanovených touto ústavou len zákonom.

5.10 Podľa čl. 13 ods. 4 Ústavy SR pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel. Takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ.

5.11 Podľa čl. 8 bodov 1. a 2. Dohovoru v znení protokolov č. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 a 8 (Oznámenie ministerstva zahraničných vecí ČSFR o pristúpení k Dohovoru bolo publikované v Zbierke zákonov 15. mája 1992 pod č. 209/1992 Zb.) každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie. Štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom a zločinosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.

5.12 Podľa § 1 zákona č. 475/2005 Z. z. tento zákon ustanovuje spôsob výkonu trestu odňatia slobody (ďalej len „výkon trestu“), práva a povinnosti odsúdených a dozor a kontrolu nad výkonom trestu.

5.13 Podľa § 1a zákona o VTOS, účelom výkonu trestu je chrániť spoločnosť pred páchatelmi trestnej činnosti, zabrániť odsúdeným v páchaní ďalšej trestnej činnosti a vytvárať podmienky umožňujúce podporovať a rozvíjať pozitívne osobnostné rezervy pre ich resocializáciu, aby viedli riadny život.

5.14 Podľa § 3 ods. 1 až 6 zákona o VTOS:

(1) Vo výkone trestu sa rešpektuje ľudská dôstojnosť odsúdeného a nesmú byť použité kruté, neľudské alebo ponižujúce spôsoby zaobchádzania alebo trestania.

(2) Všetky práva ustanovené týmto zákonom sa zaručujú všetkým odsúdeným v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania.

(3) Vo výkone trestu sa podporujú také postoje a schopnosti, ktoré odsúdenému pomôžu pri opätovnom zaradení do spoločnosti a rešpektovaní právneho poriadku.

(4) Zmiernenie obmedzenia vo výkone trestu sa nesmie vykonať spôsobom, ktorý by ohrozil ochranu spoločnosti pred páchatelmi trestnej činnosti alebo znížil účinnosť preventívneho pôsobenia výkonu trestu na ostatných členov spoločnosti.

(5) Trest sa vykonáva diferencovane. Pohyb, kontakt, spôsob zabezpečenia a uplatňovania práv odsúdeného je rozdielny podľa stupňa stráženia.

(6) Na zvýšenie účinnosti výkonu trestu sa vykonáva vnútorná diferenciácia a vytvárajú sa špecializované oddiely.

5.15 Podľa § 4 ods. 1 až 3 zákona o VTOS:

(1) Počas výkonu trestu je odsúdený povinný podrobiť sa obmedzeniam tých základných práv a slobôd, ktorých výkon by bol v rozpore s účelom výkonu trestu alebo ktoré sa nemôžu vzhľadom na výkon trestu uplatniť. Odsúdený je obmedzený najmä v práve na nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia, slobode pohybu a pobytu, zachovaní listového tajomstva a tajomstva dopravovaných správ a iných písomností, v práve slobodnej voľby povolania a v práve na nakladanie s vecami osobnej potreby.

(2) Počas výkonu trestu odsúdený nemá právo na štrajk, slobodne sa zhromažďovať a združovať v spolkoch, spoločnostiach alebo iných združeniach, zakladať odborové organizácie a združovať sa v nich, slobodne si vybrať lekára a zdravotnícke zariadenie. Odsúdený nemôže vo výkone trestu zakladať politické strany, politické hnutia a združovať sa v nich a nemôže vykonávať volené a iné verejné funkcie.

(3) Výkon práva odosielať a prijímať korešpondenciu, balíky a poukazy poštového platobného styku počas výkonu trestu odňatia slobody odsúdeného zabezpečuje v jeho mene ústav.

5.16 Podľa § 24 ods. 1 zákona o VTOS, odsúdený má právo prijímať návštevu blízkych osôb v čase určenom riaditeľom ústavu alebo ním určeným príslušníkom zboru najmenej raz za kalendárny mesiac v trvaní dvoch hodín. Neuplatnené právo prijať návštevu blízkych osôb v čase určenom riaditeľom ústavu alebo ním určeným príslušníkom zboru zaniká. V odôvodnených prípadoch môže riaditeľ ústavu povoliť náhradný termín vykonania návštevy.

5.17 Podľa § 27 ods. 1 zákona o VTOS, odsúdený má právo najmenej dvakrát za kalendárny mesiac telefonovať v trvaní najmenej 20 minút v čase určenom v ústavnom poriadku prostredníctvom telefónneho zariadenia umiestneného v ústave najviac piatim blízkym osobám, ktorých meno, priezvisko, adresu a telefónne číslo uvedie vo svojej písomnej žiadosti. Riaditeľ ústavu môže v odôvodnených prípadoch povoliť odsúdenému telefonovať aj s inou ako blízkou osobou.

5.18 Podľa § 34 ods. 2 zákona o VTOS, odsúdený môže rozhlasové vysielanie počúvať a televízne vysielanie sledovať v čase určenom v časovom rozvrhu dňa spôsobom, ktorý nenarúša ústavný poriadok. Odsúdenému sa tiež umožní počúvanie rozhlasového vysielania prostredníctvom rozhlasu inštalovaného v cele a v stanovenom rozsahu sledovanie televízneho vysielania alebo programu zo záznamu.

5.19 Podľa § 96 zákona o VTOS, dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave vykonáva prokurátor

podľa osobitného predpisu.

5.20 Podľa § 2 zákona o prokuratúre, prokuratúra je samostatná hierarchicky usporiadaná jednotná sústava štátnych orgánov na čele s generálnym prokurátorom, v ktorej pôsobia prokurátori vo vzťahoch podriadenosti a nadriadenosti.

5.21 Podľa § 3 ods. 1 a 2 zákona o prokuratúre, prokuratúra chráni práva a zákonom chránené záujmy fyzických a právnických osôb a štátu. Prokuratúra je v rozsahu svojej pôsobnosti povinná vo verejnom záujme vykonať opatrenia na predchádzanie porušeniu zákonnosti, na zistenie a odstránenie porušenia zákonnosti, na obnovu porušených práv a vyvodenie zodpovednosti za ich porušenie. Pri výkone svojej pôsobnosti je prokuratúra povinná využívať všetky zákonné prostriedky tak, aby sa bez akýchkoľvek vplyvov zabezpečila dôsledná, účinná a rýchla ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických a právnických osôb a štátu.

5.22 Podľa § 18 ods. 1 písm. a/ zákona o prokuratúre, prokurátor dozerá na to, aby v celách policajného zariadenia, v zariadeniach, v ktorých sa vykonáva väzba, trest odňatia slobody, ochranné liečenie, ochranná výchova alebo detencia, boli držané alebo umiestnené osoby len na základe rozhodnutia súdu alebo iného oprávneného štátneho orgánu a aby sa v týchto miestach dodržiavali zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy.

5.23 Podľa § 18 ods. 3 zákona o prokuratúre, prokurátor je povinný

- a) vykonávať previerky zachovávanía zákonnosti v miestach uvedených v odseku 1 alebo odseku 2,
- b) písomným príkazom ihneď prepustiť na slobodu osobu držanú v mieste uvedenom v odseku 1 alebo odseku 2 nezákonne bez rozhodnutia alebo v rozpore s rozhodnutím súdu alebo iného oprávneného štátneho orgánu,
- c) písomným príkazom zrušiť rozhodnutie alebo pozastaviť vykonávanie rozhodnutia, príkazu alebo opatrenia orgánov vykonávajúcich správu miest uvedených v odseku 1 alebo odseku 2 alebo ich nadriadeného orgánu, ak sú v rozpore so zákonom alebo s iným všeobecne záväzným právnym predpisom,
- d) dozerat', aby sťažnosti a oznámenia osôb držaných v miestach uvedených v odseku 1 alebo odseku 2 sa bez meškania odoslali tým orgánom alebo činiteľom, ktorým sú adresované.

5.24 Podľa § 47 ods. 1 zákona o prokuratúre, na vykonávanie dozoru nad zachovávaním zákonnosti v miestach, kde sú držané osoby pozbavené osobnej slobody alebo osoby, ktorých osobná sloboda je obmedzená (§ 18), je príslušný krajský prokurátor a v rozsahu ním určenom jemu podriadení prokurátori.

5.25 Podľa § 36 ods. 1 Poriadku, návšteva sa vykoná na základe povolenia na návštevu schváleného riaditeľom ústavu alebo ním určeným príslušníkom zboru za podmienok ustanovených v zákone. Návšteva sa vykonáva v určenom priestore ústavu.

5.26 Podľa § 39 ods. 2 Poriadku, žiadosť o používanie telefónneho zariadenia v ústave odsúdený predloží určenému príslušníkovi zboru na predpísanom tlačive. Podmienky používania telefónneho zariadenia určí riaditeľ ústavu.

6.

6.1 Kasačný súd po oboznámení sa s obsahom súdneho spisu konštatuje, že vo vzťahu k predmetu kasačných námietok žalobcu sa stotožňuje s odôvodnením napadnutého uznesenia krajského súdu a na zdôraznenie jeho správnosti dopĺňa nasledujúce dôvody:

6.2 Kasačný súd zastáva zhodný názor ako súd prvého stupňa, že preskúmané rozhodnutie žalovaného nemožno považovať za rozhodnutie orgánu verejnej správy podliehajúceho súdnemu

prieskumu v zmysle § 6 ods. 1 SSP. Z citovaných právnych noriem vyplýva, že na zákonnosť postupu a rozhodnutí žalovaného dozerá príslušný prokurátor. V rámci trojdelenia štátnej moci na zákonodarnú, výkonnú a súdnu možno prokuratúru spolu s ochrancom práv, v rámci širšieho ponímania štátu a verejnej správy, zaradiť v istom smere do moci súdnej, avšak s prihliadnutím na čl. 149 Ústavy SR ako i na znenie právnej normy ustanovenej v § 2 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre, treba prokuratúru považovať za štátny orgán s osobitným postavením, ktorého postavenia ako i pôsobnosť upravuje osobitný právny predpis. Z uvedeného možno jednoznačne dospieť k záveru o tom, že Ústav na výkon trestu odňatia slobody Banská Bystrica - Kráľová nie je možné považovať za správny orgán, ktorého legálna definícia je obsiahnutá v § 1 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní - Správny poriadok, podľa ktorého je správnym orgánom štátny orgán, orgán územnej samosprávy, orgán záujmovej samosprávy, fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorej zákon zverí rozhodovanie o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy. Z uvedeného vyplýva záver, že rozhodnutie žalovaného vydané podľa zákona o VTOS nemožno považovať za rozhodnutie vydané v správnom konaní podliehajúce prieskumnej právomoci správnych súdov podľa Správneho súdneho poriadku.

6.3 V posudzovanej otázke prípustnosti súdneho prieskumu žalobou napadnutých nesúhlasov riaditeľa ústavu na výkon trestu odňatia slobody, je potrebné vychádzať z celkovej koncepcie zákonnej úpravy výkonu trestu odňatia slobody a jeho účelu sledovaného spoločnosťou prostredníctvom noriem trestného práva (Trestný zákon, Trestný poriadok), zákona o výkone trestu odňatia slobody ako i prostredníctvom vykonávacej vyhlášky vydávajúcej Poriadok výkonu trestu odňatia slobody. Už z podstaty ukladania trestov podľa Trestného zákona vyplýva, že ide o ujmu na osobnej slobode, majetkových alebo iných právach odsúdeného, pričom okrem iných cieľov trestania, má vytvoriť podmienky na jeho výchovu k tomu, aby viedol riadny život. Táto koncepcia nie je nijako v rozpore s realizáciou základného práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života, garantovaného Dohovorom a Ústavou SR, nakoľko i tieto normy pripúšťajú za určitých podmienok obmedzenia výkonu tohto práva (čl. 8 bod 2 Dohovoru, čl. 13 ods. 2 a 4 Ústavy SR).

6.4 Zo zákonnej úpravy výkonu trestu odňatia slobody vrátane Poriadku výkonu trestu odňatia slobody, vyplýva, že prijímanie návštevy odsúdenými a telefonovanie podlieha udeleniu povolenia schváleného riaditeľom ústavu na výkon trestu odňatia slobody. Sledovanie televízneho vysielania je možné len v určenom čase. Schválenie návštevy formou priameho kontaktu nie je nárokom, ale povoľuje sa v závislosti od podmienok stanovených týmito normami, s prihliadnutím predovšetkým na stupeň stráženia a skupinu diferenciacie, v ktorých je odsúdený pre výkon trestu odňatia slobody zaradený, ako i na jeho správanie sa počas výkonu trestu, ktoré vypovedá o tom, akým spôsobom sa odsúdený zúčastňuje na pozitívnych zmenách svojej osobnosti a naplňa sa cieľ individuálnej prevencie prostredníctvom výkonu trestu odňatia slobody (§ 24 ods. 4 zákona o VTOS, § 36 ods. 1 Poriadku). Nesúhlasné stanoviská žalovaného k žiadostiam odsúdeného (o vykonanie návštevy za podmienok podľa § 24 zákona o VTOS, o umožnenie telefonovania vo väčšom rozsahu, o sledovanie televízie mimo určeného času), nie sú typickým individuálnym správnym aktom, a preto nepodliehajú revízii riadnych, resp. mimoriadnych opravných prostriedkov v správnom konaní, ani preskúmaniu súdom. Ide o rozhodnutia zákonom zmocnenej authority, ktoré priamo a bezprostredne vplývajú na napĺňanie účelu sledovaného výkonom trestu odňatia slobody a na nápravu odsúdeného.

6.5 Kasačný súd pri rozhodovaní postupoval aj v súlade s ustálenou judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, v zmysle ktorej „nesúhlasné stanovisko riaditeľa ústavu k žiadostiam odsúdeného o vykonanie návštevy za podmienok podľa § 24 ods. 4 zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nie je typickým individuálnym správnym aktom, a preto nepodlieha revízii riadnych, resp. mimoriadnych opravných prostriedkov v správnom konaní, ani preskúmaniu súdom. Ide o rozhodnutie zákonom zmocnenej authority, ktoré priamo a bezprostredne vplývajú na napĺňanie účelu sledovaného výkonom trestu odňatia slobody a na nápravu odsúdeného.“

„Zákonodarca s účinnosťou od 1. januára 2014 rozhodnutia o uložení disciplinárneho trestu za konanie

odsúdeného, s výnimkou konaní majúcich znaky priestupku, výslovne vyňal zo súdneho prieskumu." (R 63/2016)

6.6 Najvyšší súd SR rovnako dáva do pozornosti aj uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 226/2017-13 zo dňa 3. mája 2017, podľa ktorého Ústav na výkon trestu odňatia slobody pri ukladaní disciplinárneho trestu odsúdeného nerozhoduje ako správny orgán (s výnimkou prípadu podľa § 97n ods. 1 zákona o výkone trestu, ak má konania odsúdeného znaky priestupku). Disciplinárne trestanie odsúdených v rámci výkonu trestu odňatia slobody má totiž ideový a aj normatívny základ v trestnej oblasti a je len pokračovaním výkonu trestnej politiky štátu proti páchatelom trestných činov. Podradenie disciplinárneho trestania odsúdených v rámci výkonu trestu odňatia slobody pod správne právo a jeho následné preskúmanie správnymi súdmi by z dogmatického hľadiska znamenalo nesprávnu unifikáciu dvoch dichotomických právnych odvetví s odlišnými právnymi zásadami a odlišným spoločenským účelom.

6.7 Najvyšší súd poukazuje aj na legislatívne zmeny spôsobené zákonom č. 370/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody. Uvedeným zákonom bola do zákona zavedená celá ôsma časť - Konanie vo veciach súvisiacich s výkonom trestu odňatia slobody. Aj v dôvodovej správe k tomuto zákonu je uvedené, že vzťahy v oblasti výkonu trestu patria do právnej úpravy verejného práva trestnoprávneho charakteru a rozhodovanie o nich nemožno považovať za rozhodovanie správneho orgánu v oblasti verejnej správy, keďže ide výlučne o právomoc, ktorá vyplýva z ustanovení zákona a týka sa vecí, ktorá súvisí inštitútmi Trestného poriadku.

6.8 Vzhľadom na vyššie uvedené dospel senát Najvyššieho súdu SR k názoru, že v danom prípade nie je daná právomoc správnych súdov na preskúmanie žalobou napadnutých rozhodnutí a jedná sa o neodstrániteľný nedostatok podmienky konania, preto krajský súd postupoval zákonne, keď konanie podľa § 18 ods. 1 SSP zastavil a vec postúpil miestne príslušnej krajskej prokuratúre.

7.

7.1 O náhrade trov kasačného konania rozhodol Najvyšší súd SR v zmysle § 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP tak, že žalobcovi právo na náhradu trov kasačného konania nepriznal pretože v konaní nebol úspešný.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok n i e j e prípustný.